

Nr 103.

Av herr **Westman m. fl.**, om *ändring i grundlagsbestämmelser rörande riksdagens budgetbehandling.*

Ostridigt synes vara, att nu rådande ekonomiska förhållanden utgöra en kraftig maning att vidtaga de åtgärder, som äro erforderliga för att möjliggöra och främja en målmedveten och väl avvägd sparsamhetspolitik från statsmakternas sida.

Bland de åtgärder, som i detta avseende böra ifrågakomma, skall här framhållas en omläggning av budgetbehandlingen inom riksdagen. Att den metod, som för närvarande användes i riksdagen vid statsregleringens uppgörande, är behäftad med betydande brister, torde vara allmänt erkänt av alla, som ägnat detta viktiga ärende närmare uppmärksamhet, och har framhållits vid olika tillfällen.

Vid behandlingen inom riksdagen av vissa utskottsbetänkanden, vari utskottet hemställt, att riksdagen måtte besluta betydande statsutgifter, har sålunda av enskilda ledamöter framförts beklagande, att det icke inom riksdagen finnes en myndighet, som har möjlighet och skyldighet att giva riksdagen den enhetliga och oavlätligt vaksamma ledning, som är erforderlig för en klok och fast sparsamhetspolitik inom statshushållningen. Från statsutskottets sida har med anledning härav bland annat uttalats, att statsutskottet enligt nu gällande bestämmelser icke har budgeten så i sin hand, att det ständigt bibehåller översikten över budgetens tillstånd alltefter de växlingar, som inträda däri under dess fortlöpande behandling i riksdagen.

Behovet av en reform av riksdagens budgetbehandling har även ur annan synpunkt och i annat sammanhang framhållits. Så har

den s. k. budgetårskommittén i sitt den 30 november 1920 avgivna betänkande diskuterat olika utvägar att få till stånd den ökade snabbhet i riksdagens budgetbehandling, som skulle komma att krävas, sedan budgetåret blivit omlägt. Kommittén framlade emellertid av naturliga skäl icke något utformat förslag i den viktiga frågan.

Det torde icke vara behöfligt att här lämna en närmare redogörelse för de olika uppslag, som i mer eller mindre fast form framkastats såsom bidrag till den här berörda frågans lösning. Bland de åtgärder, som budgetårskommittén ifrågasatte, intog som bekant en omläggning av utskottsarbetet en framskjuten plats. Frågan härom synes förtjäna att diskuteras även ur andra synpunkter än de, som återfinnas i den P. M. härom, som sammanställts av kommittén. Vid andra tillfällen har till övervägande förordats lämpligheten att anordna en mer eller mindre genomförd motsvarighet till de upprepade läsningar, som förekomma i åtskilliga utländska riksförsamlingar. Med anledning härav synes böra framhållas, att frågan om en dylik reform varken kan eller bör behandlas skild från frågan om en omläggning av utskottsarbetet. Därjämte må erinras därom, att det kan sägas, att vi i vårt land redan äga en säregen form för en andra läsning i de gemensamma voteringarna. Det är som bekant långt ifrån sällsynt, att siffrorna från omröstningarna i kamrarna visa, att en kammare ändrat mening under den tid, som förflutit mellan den första omröstningen och den gemensamma voteringen. Ett dylikt förhållande ger anledning till eftertanke rörande betydelsen av att bereda riksdagens kamrar tillfälle att taga åtminstone särskilt tvistiga fall under förnyat övervägande. Man skulle till en början kunna ifrågasätta, huruvida icke en dylik möjlighet borde införas i flera fall än nu, t. ex. då antalet ledamöter, vilka deltagit i en omröstning i den ena kammaren eller i båda kamrarna, understigit ett visst antal, möjligen med tillägg av den förutsättningen, att samtidigt skillnaden mellan majoritet och minoritet ej varit stor. Vårt institut, de gemensamma voteringarna, synes i varje fall vara ägnat att utgöra en utgångspunkt vid behandlingen av det här angivna problemet, och frågan om detta instituts utveckling synes ej utan vidare böra lämnas åsido.

I det läge, vari diskussionen om reformen av riksdagens budgetbehandling för närvarande befinner sig, torde det emellertid icke vara möjligt eller lämpligt att uppdraga bestämda riktlinjer för dess

närmare lösning. Frågan sammanhänger givetvis nära med ordningen för riksdagsarbetet i dess övriga delar och är dessutom av den svåra och invecklade art, att den rätta vägen knappast kan utfinnas på annat sätt än genom ingående överläggningar, vid vilka personer, som inom riksdagen förvärvat grundlig kännedom om budgetbehandlingen, tydligen icke kunna undvaras.

Då ur de synpunkter, för vilka här redogjorts, en reform är önskvärd, utgöra givetvis de svårigheter, som möta vid dess utformande, ett skäl att utan dröjsmål skrida till vidtagande av förberedelser.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning, huruvida och på vad sätt ändringar böra vidtagas i de bestämmelser i rikets grundlagar, vilka röra riksdagens budgetbehandling, i syfte att åstadkomma, att budgetbehandlingen i riksdagen må komma att utmärkas av den större ändamålsenlighet, som är önskvärd med hänsyn till de förhållanden, som nu råda och under den närmaste framtiden kunna väntas inträda.

Stockholm den 11 februari 1922.

K. G. Westman.

Theodor Adelswärd.

N. S. Norling.

Karl Andersson

i Eliantorp.